

Asia: VN/4845/2020

Lausuntopyyntö asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raportista

Lausunnonantajan lausunto

Mitä seuraavista työryhmän tarkastelemista vaihtoehtoista kannatatte?

Asumisneuvonnan lakisääteistäminen kunnan järjestämisvastuulle

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

TURUN SEUDUN NUORISOASUNNOT RY:N LAUSUNTO ASUMISNEUVONNAN LAKISÄÄTEISTÄMISTÄ VALMISTELLEEN TYÖRYHMÄN RAPORTISTA

Turun Seudun Nuorisoasunnot ry arvostaa tilaisuutta lausua yhdistyksen näkemys asumisneuvonnan lakisääteistämistä valmistelleen työryhmän raportista.

Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on lisätä itsenäistymisvaiheessa olevien nuorten mahdollisuuksia asumisen onnistumiseen sekä edistää nuorten omaehtoista toimintaa elinolosuhteidensa kohentamiseksi. Yhdistys vuokraa NAL Asuntojen asuntoja, ylläpitää asumisen sisältöpalveluja, tarjoaa yleistä ja nuorten erityisasumisneuvontaa ja on nuorten asumisen asiantuntija ja vaikuttaja Turun alueella. Kohderyhmänä ovat erityistä tukea asunnon saamisessa ja asumisen onnistumisessa tarvitsevat nuoret. Yhdistys toimii yhteistyössä julkisen sektorin, eri kansalaisjärjestöjen, yritysten ja yksityishenkilöiden kanssa.

Turun Seudun Nuorisoasunnot ry puoltaa yleisen asumisneuvonnan lakisääteistämistä. Asumisneuvonta on kustannustehokas ja toimiva väline asumisen ongelmiin puuttumiseen ja sillä voidaan tukea asumista ja näin ehkäistä asunnottomuutta. Muistiossa esitetyistä vaihtoehtoista parhaana pidämme ns. kuntamallia ja vaihtoehtoisesti pidämme mahdollisena myös ARA-mallia. Viimeksi mainitussa haasteina ovat väliaikaisuus ja osarahoitusmalli.

Lakisääteisellä ns. yleisellä asumisneuvonnalla ei voida korvata jo nyt tehtävää työtä erityistä tukea tarvitsevien nuorten asumisen tukemiseksi. Lakisääteisen asumisneuvonnan rinnalla on tarpeen säilyttää erityisryhmien itsenäistä asumista tukeva ja asumisen ongelmia ennaltaehkäisevä asumisohjaus sekä edelleen kehittää ja tarjota ns. jalkautuvaa nuorten erityisasumisneuvontaa. Jälkimmäistä yhdistys on mallintanut Turun alueella vuodesta 2014 alkaen. Toiminta on osoittautunut vaikuttavaksi.

Turun Seudun Nuorisoasunnot ry:n yleinen ja erityisasumisneuvonta

Turun Seudun Nuorisoasunnot ry:n tarjoaa erityistä tukea tarvitseville nuorille sekä yleistä että erityisasumisneuvontaa. Yleinen asumisneuvonta on NAL -kentän (Nuorisoasuntoliitto) mukaista asumisen onnistumista tukevaa ohjausta ja neuvontaa sekä nuorten erityisryhmien asumiskoulutusta. Nuorten erityisasumisneuvontaa on toteutettu Turun seudulla vuodesta 2014 ja sittemmin STEA-rahoitteen ANNU-hankkeen (2019-2021) keinoin kehitetty ja mallinnettu toimintaa sekä erityisasumisneuvojan ammatillista työnkuvaa edelleen.

Nuorten erityisasumisneuvojan kohderyhmää ovat sosiaalisen, taloudellisen tai terveydellisen syyn vuoksi vertaisikäryhmää heikommassa asemassa olevat nuoret, jotka eivät hyödy yleisestä asumisneuvonnasta. Heillä ei ole valmiuksia hoitaa asumisen ongelmaansa tai tilanne on niin monitahoinen, että kertaluonteinen neuvonta ei ole riittävä keino asian selviämiseen tai eteenpäin hoitamiseen. Monelta myös puuttuu lähiyhteistön tuki, tai itsenäistyvän nuoren kodin olosuhteet ovat hyvinvoinnin uhka. Tämä ryhmä on väliinpuotoajajoukko, jolla ei ole lakisääteistä oikeutta jälkihuoltoon tai tuettuun asumiseen, kuitenkin tuen ja avun tarve on olemassa.

Käytännössä erityisasumisneuvoja jalkautuu viikottain matalan kynnyksen toimipisteisiin (Ohjaamo ja Vamos, NuortenTurku) , tapaa nuoria ajanvarauksella ja päivystyksenä. Tapaamisen aikana nuorelle tehdään kokonaisvaltainen asumistilanteen ja -haasteiden selvitys sekä tarvittava asumisen tuki- ja palvelusuunnitelma. Lisäksi yhdessä asiakkaan kanssa tai hänen luvallaan taustatyönä tehdään akuutit yhteydenotot, mahdolliset asukassuosittukset tai asiakas saattaen ohjataan muihin palveluihin. Tapaamiselle tullaan yksin, tukihenkilön tai ammattilaisen kanssa.

Erityisasumisneuvoja on oman alueen palveluverkoston asiantuntija ja tekee poikkisektorillista moniammatillista yhteistyötä asumisentoimijoiden sekä nuoria lähellä olevien sidosryhmien kesken. Yhteistyö keskeisten kumppanien kanssa on sopimuksellista ja asiakasrajapinnat on tarkistettu. Turun asumisneuvontatyötä tekevät ovat verkostoituneet, keskinäinen asiakasohjaus on selkeää ja yhteistyökäytänteitä kehitetään verkostotyön keinoin.

Tuloksellisuusraportin (STEA 2597/2021:1) mukaan erityisasumisneuvojan työn tulokset ovat vaikuttavia:

- Nuori saanut julkisia palveluja täydentävää matalan kynnyksen yksilöllistä erityisasumisneuvontaa eri toimipisteistä eri aikoina.

- Jalkautuminen yhteistyötahojen toimipisteisiin on ollut tehokas keino löytää asumisvalmiudeltaan riskiryhmään kuuluvia nuoria.
- Erityisasumisneuvonta on auttanut ja tukenut nuorta asunnon haussa sekä asumisen onnistumisessa erityisesti tuki- ja palveluverkoston rakentamisen keinoin; 78 % asiakkaista on ohjattu tuki- ja palveluverkostoon.
- Asiakkaat, joille asumisneuvonta ei ole riittävä tai tarkoituksenmukainen tukimuoto, ovat palvelun kautta ohjautuneet tehokkaammin lakisääteisen korjaavan työn ja ennaltaehkäisevän asiakastyön piiriin.
- Erityisasumisneuvonta edistänyt nuorten asunnon saantia tai auttanut nuorta säilyttämään asunnon/jatkamaan asumista nykyisessä asunnossa.
- Erityisasumisneuvonta on tavoittanut kohderyhmää; piiloasunnottomat, palveluiden ulkopuolella olevat sekä asumisen onnistumisen kannalta riskiryhmään kuuluvat nuoret.
- Riskiryhmän tavoittamisen tuloksena ko. nuorten hallittu itsenäistyminen sekä asumisen taidot ovat vahvistuneet ja asunnottomuus on vähentynyt.
- Erityisasumisneuvontaan ja -neuvonnasta eteenpäin on syntynyt toimijatahojen välisiä ohjauksen käytänteitä ja asiakaspolkuja.
- Asiakkaiden rästi- ja häiriötilanteisiin on syntynyt sovittavia ratkaisukeinoja ja toiminnan tuloksena nuori on voi jatkaa asumista tai asuminen on voitu päättää
- Asunnottomuus ja asumissosiaaliset ongelmat ovat vähentyneet.

Nuorten erityisasumisneuvonnan mallinnetut palveluprosessit

- Yleisneuvonta: Sähköpostitse, puhelimitse tai Ohjaamon/Vamoksen päivystysajalla tapahtuva kertaluonteinen palveluohjaustilanne silloin kun asiakas ei tarvitse ajanvarausta. Yleisneuvonta sisältää asiakkaan tarvetta vastaava yleisluontoista neuvontaa ja ohjausta.
- Perusneuvonta: Kertaluonteinen Ohjaamon/Vamoksen päivystysajalla tapahtuva 60 min kestävä palveluohjaustilanne, joka sisältää yksilöllistä asiakkaan tarvetta vastaava neuvontaa, ohjausta, selvittelyä sekä asiakaskohtaista taustatyötä.
- Laajaneuvonta: Enintään 4 kertaa/60 min kestävä ajanvarauksella tapahtuva sarjamainen palveluohjaustilanne silloin, kun yksi tapaaminen eri riitä asiakkaan tilanteen selvittelyyn ja/tai tarvittavan palvelu- ja tukiverkoston rakentamiseen. Sisältää yksilöllistä asiakkaan tarvetta vastaava neuvontaa,

ohjausta, selvittelyä sekä asiakaskohtaista taustatyötä sekä tarvittaessa yhteistyön asiakkaan tuki – ja palveluverkoston kanssa.

- Erityisneuvonta: Kokeilevaa ja etsivää asumisneuvontatyötä; esimerkiksi erityisasumisneuvojan jalkautuminen toisen palveluntuottajan toimipisteeseen

yhdessä asiakkaan kanssa. Tällaisia tilanteita voivat olla esimerkiksi ongelmatilanteiden hoitoon liittyvät palaverit vuokranantajien edustajien tai

tuki-/palveluverkoston edustajien luona, sosiaalitoimen verkostotapaamiset sekä moniammatillinen tiimityöskentely. Erityisneuvonta on lisäpalvelu, joka

liitettään tarvittaessa täydentämään muita neuvontapalveluita (yleis-, perus- ja laajaneuvonta).

Nuorten erityisasumisneuvojan kysyntä 1.4.2019-31.12.2020

2020: 305 neuvontakertaa, 85 uutta asiakasta.

2019: 272 neuvontakertaa, 89 uutta asiakasta.

Yhteensä 577 neuvontakertaa.

Verkoston konsultointi erityisasumisneuvonnan asiakastilanteisiin liittyen

2020: 84 kertaa

2019: 53 kertaa (1.4.-31.12. 2019)

Yhteensä 137 neuvontakertaa.

Erityisasumisneuvonnasta toteutunut asiakasohjaus tuki- ja palveluverkostoon

2020: 72 nuorta eli 85% asiakkaista ohjautui tuki- tai muiden palvelujen piiriin.

2019: 63 nuorta eli (71%) asiakkaista ohjautui tuki- tai muiden palvelujen piiriin.

Yhteensä 135 asiakasta / 174 asiakkaasta (78%).

Erityisasumisneuvonta -asiakkaiden elämäntilanne ajalla 1.4.2019-31.12.2020

- syntymämaa muu kuin Suomi: 19 henkilöä (15 %)
- taustalla keskeytyneet opinnot 55 henkilöllä
- naimaton 113 henkilöä
- asunnoton 39 henkilöä

- asunnottomuusaika ka. 7,1 kk.
- vuora-asunto 38 henkilöllä
- alivuokralainen 8 henkilöä
- vanhempien luona 43 henkilöä
- muuttoja ka. per nuori: 2,2 kertaa
- luottotiedot menettäneitä 57 henkilöä

Asiakasnuoret kokivat tarvitsevansa tukea seuraavanlaisesti:

- Kelan etuudet kaikki asiakkaat 100 %
- asunnonhaku 96 %
- tulevaisuuden suunnittelu (koulutus ja työelämä) 66 %
- mielenterveys 50 %
- velkojen hoito 39%
- asumisen onnistuminen 35 %
- itsenäistyminen 26 %
- viranomaisasiointi 34 %
- jaksaminen/ryhtyminen 27 %

Asumistilanne erityisasumineuvonnan jälkeen vuonna 2020

- Jatkanut asumista 14% asiakkaista
- Edelleen asunnoton 4 % asiakkaista
- Saanut asunnon yhteensä 68 nuorta 52 % asiakkaista
- Ei tietoa yhteensä 40 nuorta 31 %

Yhteensä 131 nuorta

Perus- ja laajaneuvonta- asiakasnuorten webropol-palaute 1.4.2019-31.12.2020

Vastanneita 114/131, vastausten keskiarvo. 4,9, asteikolla 1-5 (1 = heikko, 5 = erinomainen/kiittävä).

Sidosryhmän (tuki- ja palveluverkosto sekä nuorten parissa työskentelevät ammattilaiset) palaute (Webropol-kysely, haastattelut, yhteistyöpalaverit)

Kerätyn palautteen perusteella nuorten asumisneuvonta on:

1. edistänyt erityisryhmien asumismahdollisuuksia ja valmiuksia elää itsenäisesti
2. lisännyt nuorten asumisen tietotaitoa ja auttanut pulmien ratkaisua aikaisessa vaiheessa vähentäen asumisen ongelmia ja ns. turhia häätöjä
3. edesauttanut asumisen onnistumista neuvonnan ja tukiverkoston linkittämisen keinoin
4. kehittänyt yhteistyötapoja nuorten parissa työskentelevien tukitahojen kanssa
5. lisännyt yleistä asumistietoutta

Lopuksi

Jotta yllä kerrottu, erityistä tukea tarvitseville nuorille tarjolla oleva asumisen tuen kokonaisuus ei lakisääteistämisen myötä lakkaa, supistu ja jotta vaikuttavaa nuorten asumisneuvonta- ja ohjaustyötä voidaan tehdä jatkossakin erityisryhmien tarpeisiin, on asumisneuvontalakia säätäessä varmistettava, että tälle kolmannen sektorin toiminnalle ei synny haittaa. Järjestöillä on laajaa asiantuntemusta oman kohderyhmänsä erityistarpeista, alueellisesta tuki- ja palveluverkostosta ja tuloksellisista työtavoista.

Ja oli valittava malli mikä hyvänsä, järjestöjen asiantuntemusta on tarpeen hyödyntää asumisneuvonnan ja -ohjauksen toteutuksessa myös jatkossa.

- Teemme tätä työtä jotta jokaisella nuorella olisi koti, jossa on hyvä olla -

Turun Seudun Nuorisoasunnot ry

Lehtonen-Härkönen Anne
Turun Seudun Nuorisoasunnot ry